

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Дека́н географічного факультету
Лівицький /Лван КАЛИНИЧ/
«30» червня 2022 року

СИЛАБУС

ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІННОВАЦІЇ В ШКІЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЧНІЙ ОСВІТІ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Ужгород - 2022

Назва курсу	Інновації в шкільній географічній освіті
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	014 Середня освіта 014.07 Середня освіта (Географія)
Викладачі курсу	Качмар Наталія Іванівна
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	nataliia.kachmar@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	Денна форма – 4 кредити ЄКТС / 120 годин
Обсяг курсу	Денна форма: 60 годин – аудиторні заняття (36 годин лекційних, 24 годин семінарські заняття); 60 годин – самостійна робота студента. Заочна форма: 18 годин – аудиторні заняття (10 годин лекційні, 8 годин семінарські заняття); 102 години – самостійна робота студента.
Формат курсу	Комбінована Проведення лекцій, семінарських занять, консультацій, заліків тощо.
Анотація до курсу	Курс «Інновації в шкільній географічній освіті» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізації 014.07 Середня освіта (Географія) освітньо-професійної програми «Географія». Вивченням дисципліни формують теоретичні знання та практичні вміння, які необхідні майбутньому фахівцеві для роботи в різних галузях.
Ключові слова	Інноваційні технології, ігрові технології, дистанційне навчання, проблемне навчання, шкільна географія.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни «Інновації в шкільній географічній освіті» є підготовка студентів до засвоєння, поширення та використання новітніх введень в географічній науці, які вдосконалюють проведення педагогічного процесу та систему освіти. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя. ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків. ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів. ФК 7. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

	<p>ПК 2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).</p> <p>ПК 7. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.</p>	
Пререквізити курсу	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з навчальних курсів освітньої програми «Географія»:</p> <p>ОК 2.19 «Сучасні інформаційні технології в професійній діяльності вчителя географії»</p> <p>ОК 1.12 «Педагогіка з основами педмайстерності»</p> <p>ОК 2.17 «Методика викладання географії в загальноосвітніх навчальних закладах»</p>	
Очікувані результати навчання	<i>Знає</i> основні історичні етапи розвитку предметної області.	РН 1
	<i>Знає</i> закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків.	РН 2
	<i>Знає</i> та <i>розуміє</i> принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).	РН 3
	<i>Знає</i> та <i>розуміє</i> особливості навчання різнорідних груп учнів, <i>застосовує</i> диференціацію навчання, <i>організовує</i> освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів.	РН 4
	<i>Уміє оперувати</i> базовими категоріями та поняттями спеціальності.	РН 5
	<i>Володіє формами та методами</i> виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, <i>уміє</i> відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.	РН 9
	<i>Здатний</i> цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.	РН 11
	<i>Формує</i> в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій.	РН 17
	<i>Добирає</i> міжпредметні зв'язки курсів географії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство»; <i>володіє</i> методикою навчання пропедевтичного курсу «Природознавство».	РН 23
Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Лекції, семінарські заняття, усне опитування, тестові завдання, модульні письмові контрольні роботи тощо.</p> <p>Дидактичні матеріали: підручники з дисципліни в електронній формі, матеріали презентацій до лекцій, пакети завдань для модульного та підсумкового контролю, стратегічні звіти, а також матеріали лектора до дисципліни в системі віртуального навчання «Moodle» та за потреби відправлення на особисті пошти студентів.</p>	

Необхідне обладнання	Технічні засоби: мультимедійна забезпечення, інтернет ресурси з доступом під час лекцій.				
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни				
	Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
	Практичні (семінарські) заняття	3	30	2	20
	Самостійна робота	-	-	1	25
Модульна контрольна робота	1	70	1	55	
Разом		100		100	
	Критерії оцінювання модульної контрольної роботи				
	Графік проведення модульного контролю з навчальної дисципліни складається кафедрою та затверджується деканом факультету.				
	Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за: - написання контрольних модульних робіт (2 модулі); - роботи на 5 семінарських заняттях (3 семінари – 1 модуль, 2 семінари – 2 модуль); - виконання самостійної роботи студента (проводиться у 2-му модулі).				
	<u>Модульний контроль знань</u> студентів здійснюється через проведення аудиторної письмової контрольної роботи, яка складається з вирішенням теоретичних питань, які студент вирішує у письмовій формі. В кожному варіанті міститься 3 розписові питання, які оцінюються у 60 балів та 5 тестових завдань – у 10 балів. За допомогою письмової модульної контрольної роботи оцінюється ступінь освоєння пройденого матеріалу за максимальною рейтинговою оцінкою – 70 балів для 1 модульного контролю. Для другого модульного контролю: 2 розписові питання, які оцінюються у 40 балів та 7 тестових завдань – у 15 балів. За допомогою письмової модульної контрольної роботи оцінюється ступінь освоєння пройденого матеріалу за максимальною рейтинговою оцінкою – 55 балів.				
	При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань.				
	Ці оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:				
	а) оцінка «відмінно» ставиться за правильне виконання всіх завдань – 70 балів;				
	б) оцінка «добре» ставиться за виконання 75 % усіх завдань – 65 балів;				
	в) оцінка «задовільно» ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань – 50 балів;				
	г) оцінка «незадовільно» ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 % – 30 балів;				
	д) неявка на МКР – 0 балів.				
	Оцінювання кожного <u>семінарського заняття</u> становить 10 балів:				
	– «відмінно» – повне розкриття тематики яку вибрав студент із запропонованих викладачем, які передбачені у робочій програмі, вільно володіє матеріалом, розкриває суть дискусійних питань від викладача та його одногрупників – 10 балів;				
	– «добре» – в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилок – 8 балів;				

	<p>– «задовільно» – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час виступу, недостатньо розкриває зміст, допускаючи при цьому суттєві неточності – 3 бали;</p> <p>– «достатньо» – частково володіє навчальним матеріалом проте не в змозі викласти його зміст, допускаючи при цьому суттєві помилки – 2 бали;</p> <p>– «незадовільно» – студент не підготовлений на семінар і не володіє матеріалом – 0 балів.</p> <p><u>Самостійна робота</u> оцінюється у 25 балів за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «відмінно» – творчий підхід до розкриття питання – 20-25 балів; - «добре» – глибоке розкриття питання, відображена власна думка – 15-20 балів; - «задовільно» – обґрунтоване розкриття тематики з певними недоліками – 10-15 балів; - «незадовільно» – завдання виконане проте студент не орієнтується в даній тематиці – 5-10 балів; - Ср «незараховано» – завдання не було зроблено – 0 балів. <p>За кожний тиждень затримки із поданням самостійної роботи знімаються штрафні бали – 5 бал. Наявність позитивної оцінки із Ср є умовою допуску до залікової контрольної роботи. Протягом навчального семестру проводиться 2 змістових модульних контрольних робіт, 5 семінарський заняття та 1 самостійна робота студента, рейтингові оцінки яких сумуються.</p> <p><u>Семестровий контроль</u> проводиться після змістових модулів шляхом аналізу показників поточної успішності за написання письмових модульних контрольних робіт, семінарських та самостійної роботи студента. Залік є підсумковим контролем двох модулів і проводиться наприкінці семестру навчання. Під час заліку визначається рейтингова оцінка успішності студентів за навчальний рік. Рейтингова оцінка студента не повинна бути меншою 60-ти балів.</p> <p>Якщо сумарна оцінка за модульний контроль є меншою за 60 балів, але більшою за 35 балів, то студент зобов'язаний перескласти контрольні завдання під час заліку. Якщо сумарна оцінка за модульний контроль є більшою за 60 балів чи рівно становить 60 балів, то за бажанням студента вона може бути підвищеною під час заліку чи залишеною з даним результатом. Якщо сумарна оцінка за два модульних контролів є меншою за 35 балів, студент не допускається до заліку та з обов'язковим повторним вивченням даної дисципліни, або ж допускається до заліку після виконання певних визначених викладачем відрізок з даної дисципліни за дозволом завідувача кафедри.</p> <p>Під час заліку студент виконує на вибір варіант залікової контрольної роботи, яка складається із трьох теоретичних питань та запитань, які ставить викладач по даній тематиці залікової роботи (максимально 5 питань). Кожне теоретичне питання максимально становить – 30 балів та запитання поставлені викладачем – 10 балів (кожна правильна відповідь становить 2 бали). Отже, загальна сума за залік з даного предмету становить 100 балів.</p>
<p>Підсумковий контроль, форма</p>	<p>Залік у формі усної перевірки – денна форма</p>

<p>Зміст курсу</p>	<p>Модуль 1. Впровадження інновацій в шкільну географічну освіту</p> <p>Тема 1. Інноваційні педагогічні технології</p> <p>Тема 2. Критерії педагогічних інновацій</p> <p>Тема 3. Технології особистісної орієнтації навчання.</p> <p>Тема 4. Компетентнісний підхід у викладанні географії</p> <p>Тема 5. Технологія проблемного навчання</p> <p>Тема 6. Технології розвивального навчання</p> <p>Тема 7. Технологія організації групової та самостійної роботи на уроках географії</p> <p>Тема 8. Технологія розвитку критичного мислення</p> <p>Тема 9. Інтерактивні технології навчання в географії</p> <p>Модуль 2. Новітні інформаційно-комп'ютерні та дистанційні технології навчання</p> <p>Тема 10. Інформаційно-комп'ютерні технології навчання</p> <p>Тема 11. Дистанційні технології навчання</p> <p>Тема 12. Технологія змішаного навчання</p> <p>Тема 13. Технологія ігрового навчання</p> <p>Тема 14. Сугестивні технології навчання</p> <p>Тема 15. Технологія використання опорних схем, сигналів, конспектів на уроках географії</p> <p>Тема 16. Технологія проектного навчання</p> <p>Тема 17. Інші інноваційні методи, техніки та прийоми навчання географії</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Баліцька Н.Г. та ін. Використання інтерактивних технологій навчання в професійній підготовці майбутніх учителів: Монографія / За заг. ред. Н.С.Побірченко. -К.: Наук, світ, 2003.-138с. 2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2015. - 304с. 3. Освітні технології навчання: Навч.-метод. посіб. / За ред. О. М. Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003.– 255 с. 4. Олійник В.О. Система педагогічної освіти та педагогічні інновації / В.О. Олійник // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2001.– № 4. – С.61 – 69.
<p>Інформаційні ресурси</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Офіційний сайт міністерства освіти і науки, молоді та спорту України - [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: – http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/ 2. Всеосвіта.. Спільнота активних освітян - [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: – https://vseosvita.ua/
<p>Питання для підсумкового контролю</p>	<p style="text-align: center;">Модуль 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Вступ. Поняття «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», «інноваційна технологія», «інновації в навчанні». 2.Класифікація шкільних географічних нововведень. 3.Поняття і види інноваційних технологій навчання. 4.Характерні риси та критерії педагогічних інновацій. 5.Логіка Інноваційного процесу в освіті. 6.Інноваційний потенціал педагога. 7.Критерії наявності у педагога інноваційного потенціалу. 8.Особистісно-орієнтований підхід у викладанні географії як сучасна освітня парадигма. 9.Вимоги до особистісно-орієнтованих технологій, їх основні цілі та завдання. 10.Технології індивідуалізованого та диференційованого навчання. 11.Сутність та види індивідуалізації та диференціації навчання. 12.Види диференціації. Технологія особистісно-орієнтованого уроку (С.Подмазін).

13. Компетентнісний підхід у викладанні географії, його сутність та основні складові.
14. Поняття «компетентність» та «компетенція». Види компетентностей
15. Історія виникнення та розвитку технології.
16. Сутність та поняття технології.
17. Основні підходи до організації навчання в даній. Переваги та недоліки даної технології.
18. Принципові відмінності проблемного навчання від інших систем навчання.
19. Види розвивальних технологій навчання.
20. Технологія розвитку критичного мислення учнів на уроках географії.
21. Поняття «критичне мислення». Характерні риси критичного мислення. Параметри критичного мислення.
22. Методи і прийоми розвитку критичного мислення.
23. Технології розвитку творчих здібностей в учнів.
24. Технологія організації групової та самостійної роботи на уроках географії.
25. Історія виникнення та розвитку технології.
26. Цілі і завдання групової і самостійної роботи на уроках географії. Основні поняття та суть технології.
27. Основні підходи до організації самостійної і групової роботи при вивченні географії. Переваги та недоліки даної технології.
28. Відмінності навчання з використанням технології групової та самостійної роботи від інших систем навчання.
29. Історія виникнення та розвитку критичної технології. Цілі, мета та завдання технології розвитку критичного мислення.
30. Характеристики критичного мислення.
31. Основні підходи до організації навчання в даній технології.
32. Формування критичного мислення учнів в процесі навчання. Переваги та недоліки даної технології.
33. Історія виникнення та розвитку технології. Цілі і завдання інтерактивної технології навчання.
34. Пасивна, активна, інтерактивна моделі навчання. Основні підходи до організації навчання в даній технології.
35. Інтерактивні вправи. Переваги та недоліки даної технології.

Модуль 2.

1. Напрямки застосування ІКТ в процесі вивчення географії в школі.
2. Мультимедійні технології навчання.
3. Інтерактивні засоби навчання.
4. Структура електронних програм.
5. Основні тенденції та перспективи дистанційного навчання географії.
6. Створення сайту та блогу вчителя.
7. Методика застосування електронних освітніх ресурсів в процесі навчання географії.
8. Робота з новітніми освітніми платформами Google Classroom, Classtime, «На Урок», «Всеосвіта» та ін.
9. Застосування телекомунікаційних методів в процесі навчання (Zoom-конференції, зустрічі у Google Meet, робота у Telegram, робота у Viber-групах тощо).
10. Історія виникнення та розвитку змішаної технології. Цілі і завдання технології змішаного навчання.
11. Основні поняття та суть технології.
12. Основні підходи до організації навчання в даній технології. Переваги та

недоліки даної технології.

13. Основні поняття та суть технології. Гра.
14. Етапи проведення гри. Компоненти гри.
15. Класифікація педагогічних ігор. Основні підходи до організації навчання в даній технології.
16. Основні поняття (релаксомедитативний тренінг, аутогенне тренування, психосоморегуляція, інфантипізація, занурення) та суть технології.
17. Цілі і завдання сугестивної.
18. Особливості релаксопедичного навчання.
19. Концептуальні положення та класифікація.
20. Характерні ознаки сугестивних технологій.
21. Основні поняття та суть технології. Опорні схеми. Опорні сигнали.
22. Опорні конспекти. Особливості складання.
23. Основні підходи до організації навчання в даній технології.
24. Основні поняття та суть проектної технології.
25. Типи проектів. Основні підходи до організації навчання в даній технології.
26. Головні умови організації роботи над проектом.
27. Алгоритм роботи над проектом.
28. Використання інших інноваційних методів, технік та прийомів навчання географії. Їх суть, основні підходи до організації навчання, переваги та недоліки, можливості їх використання в практиці сучасної школи.